



**Републички завод за заштиту споменика културе**  
Institute for the Protection of Cultural Monuments of Serbia  
Радослава Грујића 11 Radoslava Grujića 11  
11118 Београд 11118 Belgrade  
Србија Serbia  
Тел. (011) 24 54 786 Phone +381 11 24 54 786  
Факс (011) 34 41 430 Fax +381 11 34 41 430  
e-mail: [sekretariat@heritage.gov.rs](mailto:sekretariat@heritage.gov.rs)

Датум/ Дате:  
Број/Реф.

14 JUN 2021

6-88 / 2021-3

Градска управа града Београда  
Секретаријат за урбанизам и грађевинске послове

11 000 Београд  
Краљице Марије бр. 1

Поштовани,

Достављамо вам *Примедбе на „Нацрт плана детаљне регулације за линијски парк – Београд, градске општине Стари град и Палилула“ са Извештајем о стратешкој процени утицаја предметног плана на животну средину*, који је на јавном увиду, а на ваш захтев број IX-03-350.1/1350/2021 од 29.04.2021. године (наш број 6-88/2021 од 20. маја 2021. године), који сте нам упутили као установи која је доставила услове за његову израду у складу са Законом о културним добрима.

Садржајем текста *Примедби на Нацрт плана* сложили су се Завод за заштиту споменика културе града Београда, Археолошки институт Београд и ЛП „Београдска тврђава“, у складу са *Закључцима* усвојеним на састанку одржаном 25. маја 2021. године у Заводу за заштиту споменика културе града Београда у вези *Нацрта плана детаљне регулације за линијски парк – Београд, градске општине Стари град и Палилула*. Закључке са састанка, као и дописе ових институција, достављамо у прилогу.

С поштовањем,

В.Д. ДИРЕКТОРА

Проф. др Дубравка Ђукановић



**Републички завод за заштиту споменика културе**  
Institute for the Protection of Cultural Monuments of Serbia

Радослава Грујића 11 Radoslava Grujića 11  
11118 Београд 11118 Belgrade  
Србија Serbia  
Тел. (011) 24 54 786 Phone +381 11 24 54 786  
Факс (011) 34 41 430 Fax +381 11 34 41 430  
e-mail: [sekretarijat@heritage.gov.rs](mailto:sekretarijat@heritage.gov.rs)

Датум/ Дате: 14 JUN 2021  
Број/Реф. 6-88 | 2021-2

Градска управа града Београда  
Секретаријат за урбанизам и грађевинске послове

11 000 Београд  
Краљице Марије бр. 1

Предмет: Примедбе на „Нацрт плана детаљне регулације за линијски парк – Београд, градске општине Стари град и Палилула“ са Извештајем о стратешкој процени утицаја предметног плана на животну средину

Поштовани,

Границе Плана детаљне регулације за линијски парк Београд, градске општине Стари град и Палилула, обухватају простор дефинисан трасом железнице у приобалној градској зони, од Бетон хале на обали Саве до Панчевачког моста на Дунаву, са мањим или већим површинама непосредно уз железничке колосеке. У оквиру тако дефинисаних граница, налази се више непокретних културних добара различите категорије. За простор споменика културе „Београдска тврђава“, непокретног културног добра од изузетног значаја за Републику Србију („Сл. Гласник СРС“ бр. 14/79), Услове чувања, одржавања и коришћења културних добара и добара која уживају статус претходне заштите и мере заштите утврдио је Републички завод за заштиту споменика културе, у складу са Законом о културним добрима („Сл. гласник 71/94). Елаборат Услова (број 6-19/2021-1) достављен је Секретаријату за урбанистичке и грађевинске послове 26.02.2021. године и он се налази у документацијој основи Нацрта плана.

Простор у границама Нацрта плана подељен је према претежној намени и планираном начину коришћења земљишта на седам просторних целина. Основна целина 1, која се простире дуж целог подручја Нацрта плана има претежну намену

јавне зелене површине (линијски парк) и подељена је на 10 подцелина за које су дефинисана посебна правила грађења и уређења. На простору Београдске тврђаве, поред три подцелине основне целине 1, *Нацрт плана* је „идентификовао“ и целину 2, претежно спортског карактера, која обухвата постојећи СРПЦ „Милан Гале Мушкатировић“, постојеће терене ФК „Полет и Дорћол“ и Тениски центар „Новак“. Овакав третман простора који представља тек мали део целине непокретног културног добра највише категорије, неприхватљив је са становишта његове заштите – очувања и афирмисања споменичких вредности. Проблем парцијалног планирања на простору Београдске тврђаве у условима у којима се приобални део Тврђаве са свим фортификацијама и појединим објектима у њиховом склопу не поклапа са простором *Нацрта плана*, истакнут је у *Елаборату услова* Републичког завода. Због негативних последица парцијалног решавања које би довеле до деградације културног добра, приликом изrade *Елабората услова*, анализирана је целина културног добра, а полазиште за дефинисање мера заштите за простор Тврђаве третиран *Нацртом плана* била су постојећа утврђења и могућности које пружа њихова обнова и презентација. Због тога сматрамо да су целине у оквиру граница *Нацрта плана* на простору Београдске тврђаве морале да се дефинишу према постојећим трасама и површинама које обухватају приобална утврђења, укључујући и она која би требало кроз истраживања и конзерваторско-рестаураторске радове обновити, што је утврђено мерама заштите и приказано на одговарајућем графичком прилогу *Елабората услова* Републичког завода. *Нацрт плана* није усвојио овако дефинисане мере заштите, због чега постоји повећана опасност да се уколико дође до његовог усвајања, успостављање интегритета и целовитости Београдске тврђаве, потпуно онемогући.

У *Нацрту плана*, дефинисана је целина 2, као целина претежно спортског карактера, заснована на постојећем стању и постојећој намени, и уместо да се уваже услови заштите за кориговањем и смањењем постојећих површина спортске намене, предвиђено је чак њихово додатно проширење. Задржавање фудбалског терена испод којег се налазе остаци равелина Дунав капије, било је значајније од обнове дела утврђења, изузетно значајне целине Дунавског пристаништа, утврђене мерама заштите, иако је и у самом *Нацрту плана*, у текстуалном делу истакнут значај његове могуће реконструкције (стр.11).

Граница ширења спортских садржаја дефинисана такође у мерама заштите (графички прилог 3 *Елабората услова* Републичког завода) није усвојена. Уместо тога, *Нацртом плана* је предвиђено ширење простора за „спортивске објекте и комплексе“ на југозападни део обале, где је формирана нова „грађевинска парцела СТ2“ ближе дефинисане намене „такмичарско-спортивског комплекса“, која је обухватила поред постојећег простора са тениским теренима у склопу Спортско-рекреативног центра „Милан Гале Мушкатировић“ и део обале према југозападу, до постојеће денивелације терена, а у ширини појас од трасе железнице до шеталишта на кеју. (Графички прилог 2.1 и 2.2). Планирање спортског комплекса такмичарског карактера који допире све до Небојша куле, своди слободни простор приобаља само на део у оквиру средњовековног града, док се обала испред проширења Доњег града уоквиреног бастионима фортификацијама, са сложеном структуром дунавског пристаништа, затвара и тиме онемогућава повезивање читавог Доњег града са обалом и рекама. Ионако узани појас

приобаља своди се према решењу из *Нацрта плана* на део испред Небојша куле, онемогућујући да се Београдска тврђава, њен јединствен положај са бедемима и кулама Горњег града сагледају у својој целовитости. Формирање „такмичарско-спортског комплекса“ чија организација подразумева изградњу већег броја објеката, у *Нацрту плана* већ дефинисаних кроз габарите и урбанистичке параметре заузетости простора (стр. 87), волумена који ће се тек одредити „у складу са технолошким захтевима“ (Графички прилог 3.1 и 3.2) потпуно је неприхватљива са становишта заштите и ревитализације изузетног културног наслеђа Београдске тврђаве. Неуграђивање мера заштите у *Нацрт плана* сматрамо непоштовањем Закона о културним добрима, а навођење обавезе да је *за све интервенције у границама ПДР-а на простору Београдске тврђаве неопходно добијање услова и сагласности Републичког завода за заштиту споменика културе* (стр. 16) својеврсним парадоксом, у условима планских решења која су у супротности управо са условима Републичког завода.

Споменик брањиоцима Београда, у новом окружењу које предвиђа *Нацрт плана*, обухваћен „такмичарско-спортским“ комплексом уместо слободном зеленом површином која кореспондира са пројектним решењем, високо вреднованим у мерама заштите, постаје „заробљен“ у простору, са само једним прилазом – са кеја, уоквiren бициклистичком стазом, као границом јавног простора и новоформираног комплекса. На тај начин деградира се овај репрезентативни меморијални споменик, изразите историјске и уметничке вредности, као и порука коју би требало да преноси будућим генерацијама.

За простор испред Небојша куле, са прилазом кроз историјску комуникацију – Водену капију 2, није јасно на који се начин третира, будући да се у *Нацрту плана* позива на *Пројекат заштите од великих вода Дунава и Саве* који предвиђа насилање овог потеза обале до коте стогодишње велике воде и затварање капије (стр. 70). На другом месту (Графички прилог 3.1), предвиђа се заштита од великих вода мобилном опремом. Инсистирамо на задржавању постојећег нивоа терена и прилазу кроз Водену капију 2, због чега сматрамо неопходним да се предложено решење јасно дефинише.

У *Нацрту плана* уочава се контрадикторност између одређених ставова изнетих у текстуалном делу, који се односе на валоризацију Београдске тврђаве и мере заштите с једне и предлога намене с друге стране, где се многи ставови негирају и потире планираним решењима, док се неке од мера заштите изостављају иако произилазе непосредно из валоризације простора.

**Решавање Линијског парка у зони Београдске тврђаве, мора бити подређено захтевима заштите и очувања наслеђа које се на њој налази. За успостављање интегритета и целовитости Београдске тврђаве, од посебног је значаја заштита и презентација приобалних утврђења, која измештањем железнице постају доступна за истраживања и обнову. Формирање нових садржаја који ће онемогућити истраживања, обнову и презентацију Београдске тврђаве, и створити нову препреку за њено повезивање са обалом и рекама сматрамо неприхватљивим. У складу са тим, инсистирамо на усвајању мера заштите утврђених у Елаборату Услови чувања, одржавања и коришћења културних добара и добара која уживају статус**

*предходне заштите и мере заштите* Републичког завода за заштиту споменика културе, у целости.

Напомињемо да су у разматрању *Нацрта плана* за линијски парк учествовали и представници институција које су у различитим доменима надлежне за простор Београдске тврђаве и да су са свог становишта допринели уобличавању и обједињавању јединственог става да истраживања, заштита и презентација приобалних утврђења, којим се успоставља интегритет и целовитост Београдске тврђаве, морају бити полазиште у планирању на простору који припада овом споменику културе, а обухвата границе Нацрта плана за линијски парк.

С поштовањем,

В.Д. ДИРЕКТОРА

Проф. др Дубравка Ђукановић

A handwritten signature in blue ink, reading "Дубравко Ђукановић", placed over the official stamp.